

Pražské jaro 2011

Text: LUKÁŠ PAULŮ
Foto: PRAŽSKÉ JARO
Na otázky odpovídal: ANTONÍN MATZNER, dramaturg

Mezinárodní hudební festival Pražské jaro se zrodil roku 1946, v rámci oslav prvního výročí ukončení válečného konfliktu. Jeho vznikem se u nás zúročily téměř sedmdesát let trvající snahy směřující k pořádání hudebních slavností za účasti předních umělců. Jednou z významných osobností, která u zrodu Pražského jara v poválečné éře stála, byl Rafael Kubelík, dirigent a umělecký šéf České filharmonie.

// Blíží se šestašedesátý ročník Pražského jara. Dramaturgicky je zaměřen na výročí skladatele Gustava Mahlera. Jaké hudební delikatesy máte nachystané k této příležitosti? Prakticky většina velkých okamžiků nadcházejícího ročníku se nějakým způsobem dotýká památky tohoto hudebního velikána spojeného s našim prostředím nejenom původem, ale také četnými svazky, včetně jeho dirigentského působení v Olomouci i v Praze. Našemu hlavnímu městu například věnoval premiérové provedení své Sedmé symfonie.

Předně se to odrazí v programech hostujících špičkových zahraničních orchestrů jako je San Francisco Symphony či věhlasné Berlínské filharmonie, která na závěrečném festivalovém večeru přednese Mahlerovu Symfonii č. 6. Uslыšíme ovšem také jeho písně, a to jak ty z mládí, s nimiž se právě v Praze představil poprvé jako skladatel, tak i slavné Rückert Lieder z jeho vrcholného období. Tady bude jistě působit jako magnet i to, že je uslyšíme v podání slavného mahlerovského pěvce Thomase Quasthoffa, který dosud na Pražském jaru nevystoupil.

S Mahlerem je spojen i předpokládaný zlatý hřeb letošního festivalu – bude uvedena jeho Symfonie tisíců, a to v den stého výročí skladatelovy smrti – 18. května. Koncert proběhne v O2 areně, což bude jistě po technické i organizační stránce nelehký úkol.

Provedení Mahlerovy Osmé je vlastně už od mnichovské premiéry v roce 1910 jakýmsi svátkem, ale zároveň i projektem, který pokaždé dělá pořadatelům těžkou hlavu. Dílo vyžaduje ohromný provozovací aparát, takže už tehdy nebylo uvedeno v běžném koncertním sále nýbrž v jedné z hal mnichovského výstaviště. V Praze tentokrát zazní v podání dvou spojených těles – České filharmonie a Symfonického orchestru Severoněmeckého orchestru v Hamburku a kromě osmi vokálních sólistů se na něm bude podílet šest domácích i německých pěveckých sborů. Proto jsme se rozhodli umístit tento večer do O2 areny, která svými prostorovými dispozicemi umožňuje, aby se tam takové množství účinkujících vešlo a, jak doufáme, aby je i návštěvníci ze všech míst optimálně slyšeli i viděli. Ostatně po Praze bude symfonie ve stejném obsazení a se

// S Mahlerem je spojen i očekávaný zlatý hřeb letošního festivalu – bude uvedena jeho Symfonie tisíců, a to v den stého výročí skladatelovy smrti.

// Pekelná komedie je bestsellerové představení známého vídeňského divadla Ronacher, jehož je John Malkovich hlavním hereckým protagonistou.

foto: (c) Ronacher Bauer

stejným dirigentem Christophem Eschenbachem uvedena ještě v Hamburku, rovněž v tamní obří sportovní hale O2 a poté v Hannoveru. Na náročném ozvučení se všude bude podílet stejný technický tým německých specialistů, kteří už pražskou arénu před časem navštívili a proměřili tamní akustické podmínky.

// Mají sponzoři možnost rozhodovat o programovém složení festivalu?

Naštěstí naši tradiční sponzoři Česká spořitelna, RWE Transgas, Subterra či Pražská teplárenská, k nimž letos nově přibyla poradenská společnost Ernst & Young, nikterak zásadně tvorbu programu neovlivňují. Mají ovšem na zřeteli onen hvězdný aspekt, aby na Pražském jaru figurovali prvořadí světoví umělci či orchestry, což letošní ročník splňuje bohatě.

// Kdo se ujme letošního zahajovacího koncertu?

Na letošní rok připadají oslavy dvoustého výročí počátků pravidelné výuky na Pražské konzervatoři, odkud vlastně všechna ta léta přicházejí nejlepší síly podílející se na českém hudebním životě. Ostatně samotný vznik ústavu byl motivován naléhavou potřebou výchovy orchestrálních hráčů, a tak už od roku 1815 působil v rámci školy také symfonický orchestr složený z jejich posluchačů. Bylo proto logické, že jsme čestným úkolem zahájit letošní Pražské jaro tradičním provedením Smetanovy *Mé vlasti* pověřili právě Symfonický orchestr Pražské konzervatoře. Už od září se připravuje na tuto událost pod vedením své stálé dirigentky prof. Miriam Němcové a dalších pedagogů. Ještě před festivalem všichni stráví týden na soustředění v Poličce, kam už za nimi z Londýna přijede Jiří Bělohlávek, pod jehož takovkou se oba zahajovací koncerty uskuteční.

// Kromě zmíněných orchestrů ze San Franciska a Berlína uslyšíme letos také vyhlášenou Newyorskou filharmonii. Podle čeho jste vybírali?

Ten výběr se neřídí jen našimi přáními, ale také tím, který z těchto světových orchestrů je právě ve stejné době na evropském turné a dalšími okolnostmi. Když jsme usilovali o angažování newyorských filharmoniků v roce 2000, kdy byla Praha „evropským městem kultury“, zdálo se to takřka nemožné. Sice tu jednou před válkou hráli ve velkém sále Lucerny s legendárním Toscanim, ale v poválečné historii tady pak už nikdy nebyli. Měli zajetou svoji trasu evropských metropolí, jenže Praha na té jejich mapě nefigurovala. Přesto se nám to s pomocí přátel a při trpě-

livém čtyřletém vyjednávání podařilo a tentokrát už nás oslovili sami. I když jsme v té době měli program prakticky hotový, taková nabídka se při vši finanční náročnosti samozřejmě neodmítá.

// Jedním z lákadel bude účast amerického herce, režiséra a producenta Johna Malkoviche v Pekelné komedii. Proč právě Malkovich a co je ona Pekelná komedie?

Pekelná komedie je bestsellerové představení známého vídeňského divadla Ronacher, jehož je John Malkovich hlavním hereckým protagonistou. Premiéra se uskutečnila v létě 2009 a od té doby s ním divadlo objelo půl světa, včetně hostování ve Spojených státech a Kanadě. Jedná se vlastně o fascinující scénický koncert, jakýsi kriminální melodram podle skutečného případu masového vraha žen Jacka Unterwegera. Jednou z jeho obětí byla na jaře roku 1990 také pražská prodavačka Blanka Bočková. Právě Malkovich ztělesňuje tohoto vraha, a to vše je kombinováno s hudbou od Vivaldiho a Glucka, přes Haydna a Mozarta až po Webera, ve skvostném podání dvou vynikajících sopranistek a skvělého orchestru Vídeňské akademie s dirigentem Martinem Haselböckem.

// Byla vyjednávání o jeho účasti složitá?

Popravdě ani ne, protože se to celé odehrávalo přes s námi dlouhodobě spřáteleného vídeňského agenta a navíc divadlo samo mělo tížádnost hostovat s úspěšnou inscenací na Pražském jaru, když ji předtím představilo např. na festivalech v italském Spoletu či finském Turku.

// Jací další sólisté se na letošním Pražském jaru objeví?

K těm nejzářivějším hvězdám patří určitě čtyřnásobná nositelka Grammy Awards, americká sopranistka Dawn Upshaw, která navíc v Praze ještě nikdy nebyla. V Metropolitní opeře zpívá nejobtížnější mozartovské role, ale je také vyhledávanou interpretkou soudobé hudby. Na Pražském jaru uvede světovou premiéru nové skladby argentinského skladatele Pabla Ortize, kterou pro její festivalový debut objednala bostonská Terezin Chamber Music Foundation. Poprvé se na festivalu představí i maďarská mezzosopranistka Katalin Károlyi v jedné z posledních skladeb, kterou pro ni a budapeštský soubor bicích nástrojů Amadinda zkomponoval krátce před smrtí György Ligeti. Znamé pěvecké kvarteto Hilliard Ensemble se v Národním divadle představí v inscenaci Heinerja Goebbelse *I went to the house but did not enter*, premiérované v roce 2008 na festivalu v Edinburghu.

> Za zmínku určitě stojí také to, že se po dvou letech na festivalové pódium vrátí v zahraničí působící česká pěvkyně Martina Janková v nezřídka u nás slychaných světských kantátách Johanna Sebastiana Bacha.

Přitažlivé bude jistě souhvězdí světových houslových virtuosů Lisy Batiášvili, Juliana Rachlina, Christiana Tetzlaffa a Roberta McDuffieho. Doplní je loňská vítězka naší vlastní mezinárodní houslové soutěže Marianna Vasiljeva, která přednese s Pražskými symfoniky První houslový koncert Dmitrije Šostakoviče a bývalá laureátka této soutěže z roku 1997 Hana Kotková v sólovém recitálu s díly Johanna Sebastiana Bacha, Steve Reicha a poprvé v Praze uvedenou novou skladbou Pierra Bouleze *Anthems II* s použitím elektronických zvuků. Doslova na poslední chvíli se nám podařilo zajistit sólový recitál pětadvacetileté ruské pianistky Julianny Avdějevy, která v říjnu minulého roku zvítězila v nejstarší světové klavírní soutěži Fryderyka Chopina ve Varšavě.

// Vznikla některá díla, která letos uslyšíme, na objednávku ze strany Pražského jara?

Konkrétně jsme pro letošní mezinárodní soutěž v oboru trombon objednali u Ivana Kurze skladbu *Solistův chléb* a na společnou objednávku Pražského jara a bostonské Tereziánské nadace vznikl Ortizův vokální cyklus *Písňe zahrady* na verše současné americké básničky Louise Glück. V tomto okamžiku ovšem už řada autorů komponuje na naše objednávky skladby pro příští a další ročníky, jmenovitě Marek Kopelet, z těch mladších například Vít Zouhar nebo teprve sedmadvacetiletý Lukáš Sommer.

// V jakém poměru jsou letos na Pražském jaru zastoupena autorská díla chráněná a volná?

Procentuálně vám to nezodpovím, hlavní důraz spočívá přirozeně na tom mahlerovském výročí, přesto je zastoupení chráněných autorů reprezentativní. Kromě těch, které už jsem jmenoval, kupříkladu Henry Cowell, Ruth Crawford Seeger, Cage, Glass, Bolcom, Golijov, z našich třeba Křička, Bořkovec, Dobiáš, Fried, Kubička či v USA žijící Karel Husa, který v letošním roce oslaví 90. narozeniny.

// Jaký postoj jste v rámci výběru zaujali k soudobé hudbě – klasické, jazzové, případně cross jazzovým žánrům?

Podíl mezi historickou, klasickou, soudobou i tou ostatní hudbou včetně jazzu se dlouhodobě řídí stejnými kritérii, která vycházejí z objektivních zájmů většiny festivalových návštěvníků. Ten je tradičně soustředěn na onu hlavní linii

// Snažíme se ovšem v rámci možností vyjít vstříc i hudebním zájmům menšinového publika. Nelze však očekávat, že by se Pražské jaro stalo zrovna tribunou té nejsoučasnější hudby.

foto: Pražské jaro

světové vážné hudby zhruba od baroka po romantismus a první polovinu 20. století. Snažíme se ovšem v rámci možností vyjít vstříc i hudebním zájmům menšinového publika, a to až třeba po fanoušky etnické hudby. Nelze ovšem očekávat, že by se Pražské jaro (podobně jako srovnatelné festivaly ve světě) stalo zrovna tribunou té nejsoučasnější hudby.

// Nepřekročí finanční náklady rozpočet letošního ročníku?

Od počátku jeho příprav bylo víceméně jasné, že se bude jednat o ročník s nejvyšším rozpočtem ve festivalové historii. Samozřejmě má na to vliv mimo jiné také onen monstrózní koncert s Mahlerovou *Osmou*. Zda se nám skutečně podaří zůstat v hranici plánovaných výdajů je ovšem v této chvíli ve hvězdách, protože to bude také odvislé od toho, kolik lidí Pražské jaro celkem navštíví. Nicméně prozatím probíhá předprodej velmi slušně a 17 koncertů z přibližně padesáti je už zcela vyprodáno. /